

Antoniestraat 13 - 17

Haarlemmer Olie

In de Antoniestraat is één van Haarlems oudste fabriekjes gevestigd: "C. de Koning Tilly Oprechte Haarlemmerolie Fabriek". Sinds 1696 is hier volgens geheim recept de wereldberoemde Haarlemmerolie gefabriceerd. Tot op de dag van vandaag wordt het middel gebruikt en aangeprezen tegen alle kwalen.

De uitvinder van de Haarlemmerolie was schoolmeester Claes Tilly. In een klein buisvormig flesje is het al honderden jaren te koop. Het is weliswaar geen geneesmiddel maar het werd al meegenomen door de zeevaarders van de VOC, door zendelingen en walvisvaarders. Zo werd het middel en ook Haarlem bekend over de hele wereld.

Hoewel het als een wondermiddel tegen alle kwalen wordt aangeprezen was de overheid daarvan niet overtuigd. Tilly kreeg al begin 18de eeuw te horen dat hij met de verkoop moest stoppen, omdat het product niet voldeed aan de keur voor apothekers. Dat stoppen is niet gelukt en het middel is nog steeds te verkrijgen. In de loop der tijd is zelfs een spreekwoord ontstaan: "Dat werkt als Haarlemmerolie".

De mensen die het gebruikten geloofden er in. De verkoop is daardoor altijd doorgegaan en is ook de reden dat de olie vaak is nagemaakt. De fabriek heeft tegen namaak altijd gestreden met haar stapels contracten en licenties, maar kon dat vaak niet tegenhouden. Men zegt zelfs dat Tilly een vals recept heeft laten uitlekken om de namakers op het verkeerde been te zetten. In het begin van de vorige eeuw waren er in Haarlem wel twintig bedrijfjes die door Haarlemmerolie te fabriceren ook hun graantje wilden meepikken.

Claes Tilly overleed in 1734 waarna de productie werd voortgezet door zijn erfgenamen. Claes de Koning Tilly werd in 1764 de nieuwe eigenaar en het bedrijf heeft nog steeds zijn naam, dat je vandaag de dag ook op het uithangbord ziet. In 2005 is het pand in de Antoniestraat verkocht en zijn er verschillende wooneenheden in gemaakt.

Op het moment dat ik dit schrijf (mei 2022) wordt het pand gerestaureerd en is de boven de entredeur van de fabriek de zwarte glazen tekstplaat en de wapenschildering daaronder weggehaald. De zwarte glazen plaat is in 1896 aangebracht ter herinnering aan het 200-jarig bestaan. Deze worden nu in combinatie met de restauratie beiden gerestaureerd en zullen waarschijnlijk in 2022 weer worden aangebracht.

Bron: Jaarboek 1993 Historische Vereniging Haerlem
Noord Hollands Archief